

Опис курсу

«Соціологія науки та інновацій» є навчальною дисципліною зі спеціальності 054 – соціологія, для другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається у 1 семестрі, в обсязі 4,5 кредитів.

Наука – це та сфера людської діяльності, в якій відбувається формування і теоретична систематизація об'єктивних знань про дійсність. Наука формує знання про методи, принципи та прийоми наукової діяльності, які в свою чергу формують потребу в систематизації знань, що і становить сутність методології як особливої галузі наукового дослідження, покликаної скеровувати науковий пошук. Соціологія науки аналізує загальні закономірності науково-пізнавальної діяльності, структуру і динаміку наукового знання, його рівні та форми, соціокультурну детермінацію, засоби і методи наукового пізнання, способи його обґрунтування та механізми розвитку знання. Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів методологічної культури наукового пізнання, дослідницької та інноваційної діяльності як принципів засад науково-дослідної роботи; забезпечує розвиток критичного рефлексивного мислення, розуміння науки як пізнавальної, інноваційної діяльності; формування компетентностей щодо практичного застосування сучасних знань у процесі виконання наукових досліджень.

Метою навчальної дисципліни є вивчення проблем і закономірностей структури, функціонування та розвитку науки, як соціального феномену, проведення соціологічного аналізу сучасного “поля науки”, а також формування у студентів-магістрів сучасного наукового світогляду, опанування плюральної методології дослідницьких програм і усвідомлення системно-методологічних (культурних, політичних, соціально-економічних, когнітивно-пізнавальних тощо) проблем, що безпосередньо або побічно пов'язані з прогресом науки і технологій та розвитком техногенної цивілізації в цілому.

Серед основних завдань дисципліни відзначимо: розвиток культури абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення; етику наукових досліджень, наукових дискусій, культури аргументації, опонування, презентацію наукових розробок.

Основна література:

1. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с.
2. Історико-теоретичний аналіз дослідницьких програм в соціології. Колективна монографія / В. Ворона, В. Казаков, Н. Отрешко, В. Пилипенко, В. Резнік, В. Степаненко; за заг. ред. В. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 249 с.
3. Вітчизняна наука у соціологічному вимірі / За ред. Т. Петрушиної. К.: Інститут соціології НАН України, 2017. 75 с.
4. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

5. Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс] // «Бюлетень ВАК України», № 11. К., 2011 / [Схвалено постановою загальних зборів НАН України від 15 квітня 2009, №2]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
6. Закон України «Про інноваційну діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 2002, № 36).
7. Закон України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 48, ст.253) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>
8. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 19-20, ст.166) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>
9. Ратніков, В. С. Основи філософії науки і філософії техніки : навчальний посібник / В. С. Ратніков. Вінниця : ВНТУ, 2012. 291 с.
10. Петрушина Т. Сприйняття вітчизняної науки і науковців у суспільній свідомості. Вісник НАН України. 2015. № 2. С. 29-36.
11. Петрушина Т., Соболева Н., Чепурко Г. Громадська думка щодо ролі науки в українському суспільстві. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2016. № 2. С. 81-101.
12. Петрушина Т. О. Стан науки в Україні (за оцінками вітчизняних та зарубіжних експертів). Вісник НАН України. 2017. № 11. С. 66–80.
13. Гальченко М. С. Наукова освіта: епістема, техне, творчість: монографія / М. С. Гальченко. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 336 с.
14. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації // Г. Йонас; [Пер. з нім. А. Єрмоленко, В.Єрмоленко]. К.: Лібра, 2001. 400 с.
15. Драгомирецька Н. М. Сучасні тенденції взаємозв'язків рівня розвитку науки та визнання держави у світі / Н. М. Драгомирецька // Публічне урядування. 2016. № 1. С. 95-105. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pubm_2016_1_11
16. Кайку М. Візії: як наука змінить ХХІ сторіччя / М. Кайку; пер. з англ. А. Кам'янець. Львів : Літопис, 2004. 544 с.
17. Інноваційна Україна – 2020: Національна доповідь; [за ред. В.М. Гейця та ін.]. К.: НАН України, 2015. 336 с.
18. Пінкер Стівен. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки і прогресу / Стівен Пінкер. К.: Наш формат, 2019. 560 с.

Додаткова література:

1. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка: методолого-світоглядний аналіз. Львів, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 592 с.
2. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. 255 с.
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. 260 с.
4. Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу [Текст] / НАН України, ДУ «Ін-т дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва»; [Б. А. Маліцький та ін.; голов. ред. акад. НАН України В. Л. Богданов]. Київ: Фенікс, 2018. С. 61–69.

https://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/19017.001.pdf

5. Шашкова Л.О. Гуманітарне знання у проектах неklasичної епістемології // Філософія та політологія у структурі сучасного соціогуманітарного знання (теоретичні та методологічні аспекти): монографія (у співав.). К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2011. 543 с.
6. Шашкова Л. О. Діалог науки і релігії в культурно-історичному контексті. Монографія / Л. О. Шашкова. К.: Грамота, 2008. 328с.
7. Основи наукових досліджень: навчальний посібник /Укл. Кравець Н. П. / видання 3-є, випр. і доповнене. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 74 с.
8. Наукові дослідження і розробки: світова практика та вітчизняний досвід /за ред. Т. В. Писаренко. Київ: УкрІНТЕІ, 2019. 268 с.
9. Churchland P.S.Braintrust: What Neuroscience Tells Us about Morality. Princeton University Press, 2011.
10. Collins H.M., Evans R. The Third Wave of Science Studies: Studies of Expertise and Experience // Social Studies of Science 32/2(April 2002) 235–265.
11. Curry, Patric. On Ecological Ethics: A Critical Introduction [Електронний ресурс] / Patric Curry //The Campaing for Political Ecology. 2008. P.1-23.
http://eco.gn.apc.org/pubs/ethics_curry.html

Інтернет-джерела:

1. «Доповідь про людський розвиток» <http://hdr.undp.org/en/>
2. Наука та наукознавство. Міжнародний науковий журнал <https://sofs.org.ua/sample-page/archiv/>
3. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, архів міжнародного наукового журналу «Наука та наукознавство» <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/nnz/index.html>
4. Велика епоха. Наука. <http://www.epochtimes.com.ua/science/>
5. Інститут соціології Національна академія наук України URL: <https://i-soc.com.ua/>
6. Музей науки та інновацій у Львові <https://tsus.lpnu.ua/museum?fbclid=IwAR29oTmtlVNzM2AeahhhvGi0ROtXygWRCpZv2iy0AzJMsyUzA5ebyQIHSK0>
7. Новини науки і технологій в світі https://tsn.ua/nauka_it
8. 18 листопада 2022 року в місті Брюссель відбулося Перше засідання Спільного комітету ЄС-Україна з питань науки та інновацій <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulosya-pershe-zasidannya-spilnogo-komitetu-yes-ukrayina-z-pitan-nauki-ta-innovacij>
9. Європейського інституту інновацій і технологій (EIT) <https://mon.gov.ua/ua/nauka/yevrointegraciya/ramkovi-programi-z-doslidzen-ta-innovacij-gorizont-2020-ta-gorizont-yevropa-ta-iniciativi-yevropejskoyi-komisiyi-yevropejskij-zelenij-kurs/yevropejskij-institut-innovacij-i-tehnologij>